

Politiskais diskurss pēc “oligarhiem”. Politisko partiju argumentācijas stratēģijas Saeimas priekšvēlēšanu diskusijās 2006. un 2014. gadā

Valērija Kačane

Rīgas Stradiņa universitāte, Komunikācijas fakultāte, Latvija

Ievads. Saeimas ārkārtas vēlēšanas 2011. gadā pilnībā mainīja Latvijas Republikas politisko ainu. No skatuves pazuda tā dēvētās oligarhu partijas – Tautas partija un Latvijas Pirmā partija. Kopš šīm vēlēšanām par Saeimas līderi kļuva liberāli konservatīva centriski labēja partija “Vienotība”, kuras biedri bija pazīstami kā dedzīgi pilsoniskās sabiedrības aizstāvji un cīnītāji pret politisko korupciju.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis ir noskaidrot, vai un kā mainījies politiskais diskurss, mainoties politiskajai elitei. Šim nolūkam ir salīdzinātas deputāta amata kandidātu argumentācijas stratēģijas priekšvēlēšanu diskusijās radio raidījumā “Krustpunktā”. Argumentu analīze ir balstīta Daglasa Voltona argumentācijas teorijā.

Rezultāti. Izvērtējot politisko diskusiju gaitu, redzams, ka politiķi izmanto vienus un tos pašus paņēmienus gan 9., gan 12. Saeimas priekšvēlēšanu kampaņās. 9. Saeimas priekšvēlēšanu diskusijās viena desmitā daļa izmantoto argumentu attiecas uz racionālajiem argumentiem (11,8%), pārējais ir varbūtības argumenti (88,2%). Visizplatītākie bija seku, nezināšanas, *ad hominem*, *ad misericordiam* un *ad populum* argumenti. 12. Saeimas priekšvēlēšanu diskusijās racionālās argumentācijas biežums daudz neatšķiras – 14%. Varbūtības argumentu sadalījums ir šāds: *ad hominem*, analogijas, nezināšanas, *ad populum* un *ad baculum* argumenti. Tādējādi “postoligarhiskie” politiķi nav kļuvuši racionālāki, toties ievērojami – divarpus reizēs – palielinājuši *ad hominem* argumenta lietošanu.

Secinājumi. Lai gan ir mainījusies politiskā elite, pārsvarā tiek lietota varbūtības, nevis racionālā argumentācija, ko varētu saistīt ar politiķu vēlmi pierunāt, nevis pārliecināt sabiedrību. Atšķiras tikai izmantoto varbūtības argumentu veidi – 12. Saeimas priekšvēlēšanu diskusijās palielinājusies *ad hominem* argumenta izmantošana.

Tautas partijas un “Vienotības” izmantotie argumentu veidi īpaši neatšķiras, abu politisko spēku pārstāvji līdzās racionālajai argumentācijai izmantoja *ad hominem* un *ad populum* argumentus. Tautas partija papildus izmantoja arī *ad misericordiam* argumentu, bet kopumā tā izskatījās drošāka un pārliecinātāka par savu viedokli nekā “Vienotība”, kuras pārstāves taisnojās un biežāk izmantoja pauzes.

Gan 9., gan 12. Saeimas vēlēšanu diskusijās politiķiem, atbildot uz nepatīkamiem jautājumiem, ir tendence izvairīties no atbildes, improvizēt vai izteikt personisko viedokli, ignorējot sabiedrības darba kārtību vai neiedziļinoties tajā, kas liecina par sabiedrības domu neuztveršanu, kas ir pretrunā ar demokrātijas būtību. Lai arī atšķirībā no 9. Saeimas vēlēšanu partiju programmām 12. Saeimas vēlēšanu programmās partijas uzsvēra demokrātiskas komunikācijas nozīmi, politiķu komunikācijas stils nebija mainījies. Vienīgā pozitīvā iezīme – samazinājās nezināšanas argumenta lietojums, tā politiķi izvairās no noklusēšanas taktikas lietojuma. Tā kā 9. Saeimas vēlēšanu diskusijās bija plašāk izmantoti nezināšanas, seku, *ad misericordiam*, *ad hominem* un *ad populum* argumenti, bet gandrīz 40% no 12. Saeimas vēlēšanu diskusijās izmantotajiem argumentiem ir *ad hominem* argumenti, var secināt, ka deputātu kandidāti kļuvuši negantāki un kategoriskāki. Žurnālista nozīme diskusijas vadīšanā nav nepārprotami definējama. Rodas iespaids, ka, aicinot populārākos partiju pārstāvjus, žurnālists viņus nekritizē un viņu pausto viedokli retāk komentē; pret jauno politisko spēku pārstāvjiem raidījuma vadītājs ir daudz prasīgāks.

Valsts pētījumu programma EKOSOC-LV Nr. 5.2.5.